

N:o 49.

Af Herr P. Waldenström: Om ändring af 11 kap. 12 § Kyrkolagen.

Steg för steg har den kyrkliga lagstiftningen i vårt land under de senare årtiondena gått framåt i riktning af ökad kyrklig frihet. Hvarje nytt yrkande på ytterligare utsträckning af denna frihet har visserligen alltid i början stött emot allehanda farhågor samt på grund af dessa blifvit tillbakavisadt. Men så småningom har den allmänna meningen vändt sig. Det ena efter det andra har blifvit medgifvet, och man känner nu en viss förundran deröfver, att förståndiga män kunnat sätta sig emot anspråk, hvilkas billighet synes ligga i så öppen dag.

Långvariga hafva sålunda de strider varit, som gällt frihet för svenska kyrkans medlemmar att samlas till enskild uppbyggelse omkring Guds ord. Men så småningom har man lärt sig inse det berättigade och gagneliga i en sådan frihet. Långvariga och hårda voro på sin tid striderna om sockenbandets lösning. Före år 1859 var det föräldrar icke tillåtet att låta sina barn döpas af annan prest än »de ordinarie presterna i församlingen, der barnen födda voro» (Kyrkolagen kap. 3 § 4). Likaså var det hvar och en förbjudet att för nattvardens erhållande gå till annan församling än den, till hvilken han hörde, eller anlita annan prest än sin egen församlings »ordinarie kyrkoherde eller kapellan» (Kyrkolagen kap. 11 § 11). Genom Kongl. förordningen 20 September 1859 ändrades detta förhållande. Det blef tillåtet att för dops förrättande anlita prest i annan församling, och det blef tillåtet att låta sig skriftas och annamma Herrans nattvard i annan församling eller för ändamålet söka annan församlings prest.

Ännu stod dock den bestämmelsen kvar, att dopet skulle förrättas i kyrkan, »när icke nödfall eller andra skäligen orsaker voro, som fordrade, att barnet skulle döpas hemma» (Kyrkolagen kap. 3 § 3), samt att nattvarden skulle »begås i kyrkan och icke i hemmen utan för sjukdoms skull eller särdeles vigtig orsak och i nödfall». Den genom 1859 års förordning medgifna friheten att »söka annan församlings prest» var derigenom väsentligen inskränkt. Ty skulle dopet och nattvarden nödvändigt ske i kyrkan, och vederbörande pastor vägrade att upplåta denna, så kunde den främmande prestmannen icke efterkomma den mottagna kallelsen, derest icke nödfall eller särdeles vigtiga orsaker voro för handen, som gjorde, att de heliga handlingarnaingo förrättas hemma i husen. Hvad beträffar dopet, upphäfdes dock denna inskränkning genom Kongl. förordningen 13 September 1864, i hvilken det stadgas, att »dopet må, der skäl förefinnes, ske i prestens bostad eller å annat lämpligt ställe». Men för nattvardens firande är sådan frihet ännu icke medgifven. Detta steg återstår alltså att taga. Och hvarför skulle det icke tagas?

Ser man saken från nytestamentlig synpunkt, så finner man, att i det Nya testamentets skrifter ingenting förekommer, som på något sätt binder den heliga nattvarden vid ett visst rum. Betraktar man den vidare från luthersk synpunkt, så blir resultatet detsamma. I sin bok om messan säger Luther: »De, som med allvar ville vara kristna och med hand och mun bekänna evangelium, borde anteckna sina namn och då och då i största enskildhet församla sig i ett hus till bön, till läsning, till förrättande af dop, till aunnammande af sakramentet och utöfvande af andra kristliga verk». Att Luther icke sjelf införde en sådan ordning, derom tillägger han i samma skrift: »Jag har ännu icke folk och personer dertill, och dessutom ser jag icke många, som deraf äro i behof. »Men», tillägger han, »kommer den tid, att jag måste göra det, och blifver jag enträget manad dertill, så att jag ej med godt samvete kan underlåta det, så vill jag gerna göra mitt till och förhjelpa allt till det bästa, så godt jag förmår» (Hagenbachs kyrkohist. III. pag. 352). Samma åskådning framhålles äfven i *den lutherska kyrkans symboliska böcker*, då det i Luthers större katekes i förklaringen af nattvardens instiftelseord heter: »Såsom ville herren säga: Jag inrättar och stiftar åt eder en påskfest, som I icke endast årligen på denna dags afton skolen fira utan ofta njuta, när och så ofta det lyster eder, allt efter som det för hvar och en är lägligt och nödvändigt, utan att vara bundet vid något rum eller någon tid (nulli loco aut tempori alligatum). (Se Libb. symb. ed. Müller, pag. 506). Det synes visserligen icke vara för mycket

begärddt, att inom den svensk-lutherska kyrkan en frihet medgifves, som stödjer sig på så tydliga ord ej blott i Luthers privatskrifter utan äfven i de lutherska symbolerna.

Lag-Utskottet, som med anledning af en min motion behandlade denna fråga vid förra riksdagen, ansåg, att medgifvandet af den här ifrågasatta friheten skulle upphäfva »den för församlingens enhetens bevarande vigtiga grundsatsen, att nattvarden är en församlingens sak och högtid». Men man kan väl icke undgå att erkänna, att den lutherska kyrkans symboliska böcker — för att ej tala om Nya testamentet — också hafva något begrepp om hvad som hör till den kyrkliga enhetens bevarande. Och i dem finnes icke ett ord, som antyder, att den här ifrågasatta friheten skulle på något sätt störa församlingens enheten. Lätteligen torde man ock vid närmare eftersinnande finna, att det aldrig kan i något afseende vara farligt, att på Kristus troende menniskor uppbygga sig inbördes i tro, i kärlek, i gudaktighet med de nådemedel, som deras Herre och Frälsare lemnat dem i händer, utan att sjelf binda deras bruk vid vissa tider eller rum. Och bör man å ena sidan icke lösa, hvad Herren bundit, så bör man å andra sidan för visso icke heller binda, hvad Herren löst.

På grund af hvad jag sålunda haft äran framhålla, och under förhoppning att Riksdagen icke skall finna skäl saknas att upptaga frågan till förnyad pröfning, beder jag att nu såsom vid förra riksdagen få föreslå,

att Riksdagen måtte för sin del besluta samt hos Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring af Kyrkologgen kap. 11 § 12, att prestman må vara berättigad att på kallelse äfven utan nödfall utdela Herrans nattvard å annan lokal än i kyrka.

Stockholm den 21 Januari 1886.

P. Waldenström.
